

GAZETA

DE TRANSILVANIA.

ANŞ. I

(КЪ ПРЕАНАЛТА БОИЕ.)

A. I. IX. LEA.

N° 30.

Brashov, 11. Aprilie.

1846.

№ Gazeta de Transilvania şi Făbia pentră mine, inimă şi literatură аь предя на въ ап дитре 8 (24 дьзлечери) арунт, iar pe за жьзлэте а 4 ф. арунт. Презьмерадия се поате фуре ла тоате н. в. дерегьторіе де поудэ, iar дн Іамі ла DD-лор N. ші Хр. Георіі ші дн Бьскреггі ла D. Іосіе Романон.

TRANSLVANIA.

Брашов. Аніверсара пащериі Маіестьдіі Сале а дшпрьатэзі ші ределі фэ серватэ кэ пьмаі кэ ілмінація дитреціі четьді ші кэ транспаренте маі мьлте ка алтэ датэ (дштре каре дшсетьмьт ка пьбэ пе чел дела повл цимнасіе, кьм ші пе челе атэ де віне дштокміте, дела касівл пьгьдеторілор ротьні), чі ші кэ овичьбітеле 101 салве де тьн кэ мьзіка бандеі четьдене де димінеадэ, iar пе ла 8 чьскрї кэ ешїреа дн парадэ а дьб компаниі де остьшіме ла бисерика чьа маре евангелїкэ-сьсаскэ, вьде ла рестїоньпрї потрївіте сьнт слэжва дшмьнезїаскэ се дедерэ трїе салве, ші о прьдїкаціе віно рьстїтэ дшкелїе церїмонїа; пе ла 10 чьскрї се скоасэ алте дьспрїемїенте де остьшіме ла бисерика романь-католїкэ, вьде ф. лїгьрїе се слэжї кэ тоате петїчьоаса помпї ші се дшкелїе кэ рьгьчьні потрївіте ші кэ ішвл дшпрьтеск прькрьмат вьмаі прїн дьтэвареа салвелор. — Дн ачєвашї зі корьл дштрег ал Дуїлор офїдїрі петрєктьорї атэ дн гарїсїонэ кьт ші дн пєнсїе аїчі дедє о мащ стрьлчьїтэ пєнтрэ врео 60 оаспєдї, карї тодї кэ за глас ші кэ о сїмьїре вьлдарэ тоасте пєнтрэ дшдельнга шї ферїчїта вьадэ а Маїєстьдіі Сале дшмїнорїзлї пострэ.

Zioa дїн 20. Apr. аь іарьш дшсетьтате маре пєнтрэ ротьні лькьїторї дн ачєасть чєгате. Нєфїнд гарїсїона аша вьмерьбьт, пєнтрэ ка фьрэ грєвтате сь се поате дшпрьдї остьшіме ла маі мьлте бисерїчі дєдатэ, ла ротьні се фьлэ парадэ дшпрьтєаскэ дн врьштьоареа зі, дар астьдате пэ дн львотрл четьдїі ла капелэ, чї афарэ ла бисерика чьа маре а ф. Нікьлає, прькьм се шї кьвенїа, ка шї орашл дїн сьс сь іа одате парте пєтїжлчїтэ ла сьрварєа вьмїтєї зілє. 120 оастлї кэ офїдїрї лор комьндаці де за кьїлїаг трасєрэ лїме дн кьртає бисерїчі. Дерєгьторїлє остьшєщї шї мїлїтаре поатїте а лва парте ла сьрварє се адьнарэ ла 9 чьскрї дн бисерїкэ, кьнд се шї дшчєпэ ф. лїгьрїє слэжїтэ де патрэ прєодї шї за дшкьп. Слэжва дшмьнезїаскэ фэ мьлт дшфрємьсєдате прїа чїтїреа евангелїєї (дагї дшпрьтєаскэ кэ естє а дшпрьтєаскэ) дн чїнї

лїмьї шї прїн кьлтьрїлє корьлє де кьлтьрєдї, карї сьлэ фьрмат шї аїчі ла пої де кьтєва лєлї дшкьчє рєгьльнд ашєте кьлтьрїлє лїгьрїє дєпэ мьзіка вокалэ дштрєдєст де маї пайнте ла Ф. Сава шї ла семїнарїя мїтрополїтан, iar tot че дшсєлэї кэ дєсєпєрє пе прєаньтрєшїі аскьлтьторї фэ прьдїкаціа рьстїтэ де прїнтєлє протопон прїмарїє Іоан Попасо, дштрэ карєа дєпэ че дєдєсє даторїнгєлє сьпєшїлор кьлтьрэ стьпьлїторїєл, апої аьд матерїє богатэ де а елємєра мьлєтєлє вьлэчьдї де карє пе вькьрьтэ дн дьлчєа поастрэ патрїє сьнт вьлєдєл скїптрэ ал дшпрьтєаскэ Австрїєї, помєнїнд дштре алтєлє шї дєсєлє порьвачї дшпрьтєчї, прїн карє дїн времє дн времє се чєрє сєашт пєнтрэ спорїреа шкьолєлор ла ротьні, дн кьт вьмаї дела пої ар атрєа а фачє пайнтьрє мьлт маї дшвєкьрьтєоаре. Слэжва се дшкелїе кэ о рєгьчїєне шї кэ ішвл дшпрьтєаскэ дшсїдїтэ шї ачї де салвелє дьтэвотрє. Дшкрєдїнгьтэ пе чїтїторї, кэ пїчі одатэ пьам вьлэт фєдєлє ачєстор лькьїторї маї вєсєлє де кьт дн ачєа зі. Дьпэ солєнїтате врьтэ о мащ богатэ дн касєлє дшї пєгьдеторїєл Іоан Пантэзі дн чїнєтєа офїдєрїлор ешїгї дн парадэ датэ де кьдїва фрєнташї четьдєнї шї пєгьдеторї дн вьмєлє чєлор дьб ошїгї ротьнєчї дїн чєтате шї дела Ф. Ніколає. Тоастлэ рїдїкат пєнтрэ сьлэчьтатєа Маїєстьдіі Сале а дшмїнорїзлї фэ врмат де рєсєнєтлэ трасєкрїлор шї а кльпотєлор; iar за алт тоаст рьстїт вємдєцє прїн за цєрман рєвнїтє де о палтэ прькьнєцїє фэ прїмїт де оспєдї кэ мьлэт пьлчєрє. Кьвїнтєлє ачєлэї вьрват ар сьва ротьнєцє аша: „Ла солєнїтьдї аша марї кьм естє ачєаста, чє е дрєнт се рїдїкэ пьлхарэ вьмаї пєнтрэ Маїєстатєа Са дшпрьтєлэ шї пєнтрэ Австрєа кьлэ дшмїнорє; дар фїндкэ ачєасть цєрмьспїрє се трєкэ прїн дшвєлзїреа сїмьдрїлор дшпрьтєаскэ, ещ дькэ пэ ть маї почїе рєдїне прїа ачєашт, дєчї рїдїк за тоаст прїєтїнєск пєнтрэ чьа маї стрїєлэ лєгьмїнтє прїєтїнєаскэ а тьтєрєн парцїлор вїєдзїтєоаре дн Транєїлванїа сьнт скьтєл ачєстї гьвєрн дрєнт шї ал ачєстїє констїтудїі лїєрє. Фїє ка, о адєвьратэ кьлтьрэ а інїмї шї а дьхлэчї сь дшльтєрє стїн дршм тоате пєтрїлє скандалєї, карє маї стаб дн

воптра ачестей дитр'зирі а попорьлор; пен-
трэ кь пьмай шіида ші воида лъмърїтэ
десполатэ дь вїсерїкь ші дь школаь ва
саче ка съ ші пьтем ажыде ла скопел до-
рїт. Децї, вь пїват пентрэ вїсерїкь ші школь
ла тоате пьцїле кьм ші пентра слъжиторїї
дор — Остїшїмеа че се аълэ дь гарні-
сонь дїн баталїонка ч. regiment Bianхї прїмї
дела ромьїи кьте ва жьмьтате пьнт карно
шї о жьмьтате коьз вере.

БЪНГАРИА.

Пеца, 9. Априле. Рекъмъраре де
їовацї шї мошїе. Дь пренїсрл оръше-
лелї Сарпан се аълэ 355 де мюцїоаре їо-
льцїей, фїекареа сокотїт дїн 56 колде сь
фьлчї, кь 868 де їовацї дьсрацї, шї пе-
лъгь ачестеа шї кь кьтєва палкї де вїї. Мо-
шїеа сьс пьмїте де дьспревлъ кь їовацї че се
аълэ пе еле, се рекъмърарь дела пропрїе-
тарїї лор пентрэ тотдъава, кь о сьмь де
23,033 фїорїнї 20 кр. арїунт, кареа о вор
пълїто дь рекїтїма де шесе ані сокотїї де-
ла дьтїя пьлїре, кареа о шї фькьрь кь
24,538 фр. арї.

Мъчеларїї дела Вьда се дьчеркарь дь
сепьтїмьла тректе а продъче о фантэ че
пэ ле саче нїчї о чїнсте. Еї адекь се дь-
дедесерь дьтре сїне ко, дїн прїчина фьтїл-
тїцїї кьрїнї, сь пэ маї таїе карне. Ачесть
дьчерїкошатъ конжараре, шї дькь асвпра
стомахлелї оаменилор, пэ дїнш маї мьлэ де
24 оре, дь каре време вїї дьшї шї рьдїка-
серь канїтеле; кьчї велїторїї каре обїчїеьск
а дькра ла мъчеларїї пе пьлат, се декларарь,
кь де пэ се вор дьдїмьлека мъчеларїї а тїя
кь прькьт де маї пьнсте, сї дї вор сьпїнї
пе денлїн. — Monopol, dex! (В. Р. Н.)

Тот дь ачел жьрнал чїтїм шї о фантэ
крїмїналэ че сьд дьтїшплат їарьш ачї дь зї-
деле тректе. Кь прїтекьла кьрїцїрей вїей
жьмьлїторїї се аълэ дь ачєва вь трєп де ко-
пїл мїк. Дїн черчетьїре че се фькьрь
пълэ акьм пьмай атїта се кьвооще, кь вьїа-
тєл аь фост аь вїей слъжїтоаре че се аєла
ла ачєва кьст, каре амьчїтэ де вь тїнер фьрь
сфьлет, алвекї дь пькат, а кьрїї зрмаре
аь фост ачєва фїнць пєфєрїчїтє, пе кареа тї-
кьлоаса тамь пе кьтїва време дьпъ че о дїнш
пе сьпт аскїпс, маї пе зрїтэ зрїндїсе де
ев, о лъпїлї дь ачєл лок дьпъ кьм ам арь-
тат маї сьс. Полїїя шьмьл дьпъ тамь,
дьсь пьлэ акьм фьрь рєсълат.

МОЛДАВІА.

Іашї, 28. Мартїе. Алїїна ромьїеакь
аре ачєст арїкїла: „Дь сьагда дїн 22, а кьр-
гьтоарей, D. секретарьа де стат аь чїтїт оєї-
сєл домнек адресат кьтрь адваре, дь каре
се їконеазь лъкрїїле адмїнїстрацїей шї тїте
дъмьвълтїцїїре дьтродьсе дь слъжва пь-
вїлїк дь кьрєл аьлїї 1845. Адвареа, каре
прєдвєще вїнєгачерїе гьверьїлїї прєа
дълїцателї Domн, аь нотат дь сьагда зр-
мьтоаре о апатора прїп каре еа дьвооще
д. Сале рїстїреа чєа вїе де сьвїтїментеле
де драгосте, де рєспєкт шї де рекъвоїцїнць.
Дькїндьсе дьделетїцїїре сєсїей де а-

дъ. дькїдерєа сєсїей сьд фькьт ерї, шї тїдї
DD. денстадї сьд дьс ла палатєл домнек,
зїде прєасє. мїтрополїт Мєлєтїе аь авєт
чїнсте а дьвєтдоша д. С. адреса адварей.

Іатъ кьнїтїтеле кареле д. С. аь рїстїт
ла зєт прїлєк.

„Мьлџмєск дьпалтєлї кїлїос шї ївїлїї-
лор вїерї компатрїїдї, пентрэ дьвєлїле де
прїїдїт пе каре дь ачєасть сєсїей аь дат адъ-
парєа.

Прекъм дїн тїнерєдї шї пьлэ асгьї
ам жєртвїт трєдїчєе дьделетїцїїрей дь чєле
де обїщєк фолос, пэ ном контєнї шї пе вїї-
торїме а рьспїандє кь рьвїлэ ла сїмїцїїле
цїрей кьтрь пїї.

Дькькьїсрїат де драгостєа вїоастрь, пь-
дъждїм, сьвїт вьвїрїєа дьдєрьрїей черєдї, а
пэ фї сїлїдї де а дьтревїнда пьтерєа спрє
асїгьрєа мїнїцїей пєтрєчєрї а молдовєнїлор,
їар дакь, дьпрїотїва де пьдєждї лєцїтє, дь-
хєл рьлїї ар сьєла дь пьрїїле ачєстє, ачєї
чє сар адємїнїї вор сїмїдї грєстатєа вьрїлїї
сгьлїїрїей. Дар маї вїнє єстє а дєпьрт
асєтєвєа трїєтє прєвєдєрє, шї а пе вькьра
дьспревлъ де орїзонєл сьлїп дь кареле вїє-
дїм де атїцїя ані, маї вїнє єстє а зїчє:
'Ієвї дї тї калєв, шї тї терпїєв, алл шї тї калєвїл
адєлєвїє шї тї аєтї. (Іатъ акьм че єстє вєл,
сьд че єстє зрїтос фьрь пьмай а лъкїї фьр-
цїї дьспревлъ).

Бїерї денстадї а дїнстърїлор, пєдї дїої
аєлгьторїлор вїоастрє дькредїндєаре а дь-
грїжїрей Ноастрє ачєї пьрїатєнїї. Ачєасть
дьгрїжїре Ne дьндєашт аї сьлїтї ка фїє чїно
сь кьстє де фамиїа са шї де фолоскрїлєг
го-спїодїрей, потрївїндї шї вїєдїсїреа лор кь стар-
рєа дь каре се аълэ шї вїнєкьлїєтїнд пе
дьпьртєл черєк де рьвьрсарєа мїлїлор
сєлє асвпра ачєшїї цєрї.

Комїїса аєлєст дїн сїнєл адварей кь
скоп а комїїзе дьспревлъ кь єпїтронїя дь-
вьдгьтєрїлор пьлїчє, вь проєкт де рєформа
шкїлїлор, дїн грєстатєа обїєктєлї пэ аь пєт-
тєт дьмьцїїна дь асгь сєсїє рєсълтатєл дь-
дєлєтїцїїрїлор сєлє, дьсь прєа дьлїцатєл
Domн, мьлџ дь вєдєрє ачєст обїєкт де тара
кьвїїцїд, аь хотьрїт дькь дь вара зрїмьтїре
а кїєма адварєа пьмай пентрэ а а дєсватє
шї а сє дьтърї лєдїсїїлє ачєстїї рєформє
спрє а фї пьсє дь дькрєаре ла дьчєнзїтєл
аьлїїї шкїлар 1847/2.

Дьпъ аста д. С. аь прєзїдїст ерї дїа-
пїл домнек дь прогрєсєл чєл дьсємьлїтор
дьтрє єпїтронїя дьвьдгьтєрїлор пьлїчє шї
єгємєнєл мїнастїрей сє. трєї єрархї, пентрэ
авєрєа вємїшкьтоаре кь каре аь дьчєстрат
шкїлєлє нєцїонєлє фєрїчїтєл дьтрь адьчєрєа
амїнє Domнєл Васїлє ВВ.

Chronica străină.

1845. Spania. Madrid, 27. Martie. Чє зрїтї
ва фї маї авьнд шї ачєасть дьрь єстїшїагь
де атїцїя лєпї дьмьрькьдї дь вєстїмїтє де
ої, пьмай Дємьнєлєз о шїє; атїта дьсь вєдєм
шї прїчєтєн, кь се гьтєще а трєчє прїп лє-
цїє кастрєоє вїл. Полонїя дїн Європа рь-
сьрїтєлєл єстє о рьлэ дьрєроась, а кьрїл

нифест кѣтре пація французь, ка дин каска Полоноіеі съ факъ въ че націонал, дидуплекънд пе гвбернал Францеі а дитрениі ла челемале пестері дин Европа неитрѣ рестаурареа Полоноіеі.

Италіа. Дела тарае адриатикъ, 31. Март. Треі пачѣре де рѣскоіс се спие, кѣ ар еі плекат дела Венедія дн 29. ші 30. Мартіе ла дермій дела Рома, знде дспъ сиса внора ера съ сосіаскъ ла 1. Априліе о чеатъ де пенмладимігі. (Жѣра. зпів.)

Саксонія. О скрісѣре дела Дреда не спие, кѣ Тисовскі, каре фесесе диктатор ла Кракавіа онг зиде дн рескѣла ачестѣ дин зрмъ а полоноіор, ші каре дитрениѣ кѣ алді инскрпциі анкасе дн Силезія прѣсіанъ, ар еі ачат шіжлоаче де а скѣпа де свит паза прѣсіанъ, фѣдінд дн Саксонія, знде дпст дн 7. Мартіе іаръш ѳз принс.

Рѣсія. Дела хотаръ, 29. Мартіе. Скрісоріае дела Ст. Петербургъ вор а ші кѣ дитрѣатъ Николае дн кѣлѣторіа са пѣвъ ла Москва — че аз дитрениѣ дн 19. але ачестеа — де кареа ам помениі ші ноі дн Нріі треквѣ, ар кѣцѣта а вені пѣвъ ла Варшава. — Намеръ чед маі поъ ал Жѣрнавлѣ де Варшава дѣ де мѣнчѣвъ не жѣрнаделе французе, каре пѣвлкасеръ, кѣ пропріетаріа Пандалеон Потоцкі, спре а дѣкѣлѣтѣра шоартеа чеа де окаръ, с'ар еі отрѣвъ дн принсоаре; кѣчї ел с'аз сѣзршїт дн 17. Мартіе дспъ амїазї не ла 3 оре ла Седліче прин тѣла глѣдеі. Ачест Потоцкі дспъ дескріереа фамоселѣ дн вѣратъ Кол аз фост капаз знеі фамїліі дн ачеле зече стрѣвкѣ каре дшї редѣк цецеалогїа песте зече веакѣрї дѣдѣрїт, ші каре атѣт прин воітѣде, кѣт шї при ваза че аз авѣтѣ перѣреа ла пація помѣвъ, ера прївїте де флѣреа воіерїмеі полѣне, еле сѣпт: Цѣрторїдкі, Потоцкі, Браїндкі, Четвертїскї, Радзївл, Чагкі, Львоворскї, Масалскї, Солтїк шї Радевскї. Тот ѳне де ачеле, не каре дн Полоноія шї чед маі шїк копїа ле аре дитрѣрїте пѣвъ ла свѣлет. Еле зѣмѣлѣ тѣте дн калеше кѣ патрѣ телегарї шї сѣат стѣпље песте маі тѣлте мїі де свѣлете, песте палатерї шї касе помѣбсе, дн каре тот че аз прѣдсе кѣндѣва лѣксѣл шї арта с'аз ачат кѣ прїсїсїандъ. О парте дин ачестеа се аелъ астѣлї кѣ локїнда прин Парїс шї Неапол шї траг венїтѣл зпї шї кѣте де не о дитрѣнде де лок ка о свѣт мїлѣрї пѣтрате. (Везї маі не ларг кѣлѣторїае лѣ І. Г. Кол дн пѣзѣтрѣл Рѣсіеі шї а Полоноіеі парг. 3. Дреда шї Лїнсіа.)

Молонеск с'аз панславїстїк? Дспъ че трекѣ перїколѣл маі де тот, полїтїчї се дїдѣмѣлѣ а іспїтї шї челе маі акѣпсе дн дѣтѣврї не каре ле ва еі авѣт атѣт днчеркареа де револуцїе а повїліміі полѣне, кѣт шї контрареволюцїа дѣранїлор. Ыїй кред, кѣ повїлімеа не вої алт нїмїк, декѣт пѣмѣл рестаурареа регатѣлї Полоноіеі кѣм ера ачела кѣнд се аела дн кѣлтеа шї дн лѣстрѣл сѣъ; алдіі іаръшї сокотеск, кѣ полоної ар еі авѣт дн ал

лор пѣлп дитрѣндеа рѣскоалѣ песте маі тѣлте семїндїі славоіе — асарѣ пѣмѣл де тѣскалї — спре а дїтетеїа зпї стат шѣред кѣ каре сѣ змїліаскъ авѣше не цермаї дн пѣрїдїе знде ачестїа с'аз местекат преа таре дитрѣ славої. Вате іаръшї ла окї, кѣ тѣлте газете немїдѣчї кѣ тоате кѣте с'аз скріс дн алте пѣрїдї де зра полоноїлор авѣра немїдїлор еле тоткшї апѣрѣ фѣрїпте не полоної. Шѣрерї дѣнѣркате. — Маї шїшоарѣ е дитрѣвара неитрѣ че дѣранїі де шї тот де зпї сѣпде кѣ повїліі, п'аз дївѣт кѣ еї. Рѣзлїмѣ тѣл вѣрат полоп Лелвел кѣлоскет преа вїне дин револуцїа дела 1830 дн о карте са деслеагъ дитрѣварае фѣарте зпїор. Ел зїче: Нїчї одатъ аристократїа Полоноіеі дитрѣрїі п'аз дївѣт де ѳменї нїчї не лѣкѣиторїіі орашелор, кѣрѣр не лѣаъ дат гласерї дн дїетѣ шї ле авѣрїа дн тѣлте кїпѣрї, шї кѣ атѣт маї пѣзїдї не дѣранїі; кѣчї де шї пѣмїреа де „склав“ ѳз опрїтѣ прин ледї, вѣлзареа дпѣшї кѣпѣрѣрае, зѣлоцїреа шї скїмварае дѣранїлор ка шї а вїтелор ѳсерѣ практикате некѣрмат, дѣранѣл дн фаца жѣдекѣцїі аз авѣа персоналітате; сарае дела Вїелїда о трѣдеа воїерїі маї ка гратїс шї о вїндеа дѣранїлор кѣ патрѣ прѣдсрї; прин монополїа кѣ вѣстѣрї сїпѣртѣсе арѣндате жїданїлор дѣранїі ера сторшї; песте ачестеа тоате шїлїдїмеа зїделор ювѣлѣдї дї кѣла ка пѣлѣват; адаогъ кѣ повїліі авѣ дрѣнт а траце дн сѣлаш ла дѣранїі дн тоате кѣлѣторїае лор челе фѣарте десе шї а фї хрѣнїгї еї шї вїтеле лор тот гратїс, ва че е маї тѣлт повїліі дн Лїтванїа авѣ шї дрѣнтѣл пондїі зѣтеїа (адїкѣ тѣте пїреселе дѣране дн поаптеа зѣтеїа треквїа сѣ шѣаргї ла патѣл пропрїетарїаї поїа) шї а. ш. а. Дѣранїі свїт гѣбернеле де акѣм сїмѣдїрѣ зїтеле зшѣрѣрї, де знде зрмѣ фїреде чеаа че вѣлзѣрѣм.

Ђрмаре дин каталогѣл D. Іос. Романос.

- Калїграфїе де проф. Поп.
Калїграфїі мїчї.
Бїбліотекѣ, дн 9 том.
Харта Цѣрїі ромѣлїендї ромѣлїенде.
Харта Еуропеї.
Харта Асіеї.
Харта Азрїчеї.
Планїлѣвел.
Історїа лѣл Карол чел маре.
Дачїа лїтерарѣ не а. 1840 де Мїх. Корѣлїчѣанс.
Архїва Молдавїеї де ачелаш.
Кѣрїерїѣ де амбе сексе 1, 2, 3, 4, 5.
Донїа скрїптурѣ.
Крѣчїадїі.
Тѣлѣчїреа кондїчїі комердїале.
Спїкѣиторїа молдо-романїлор, дн 4 том.
Елеопора.
Ермїона.
Поезїі, де D. Іоан Вѣкѣрескѣ.
Вїкленїае лѣл Сканїн дела Моїер.
(Ва зрма).